Ørestenssygdom

Godartet positionssvimmelhed, fra engelsk: benign paroxysmal positional vertigo; BPPV, løse øresten

Hvad er det?

Øresten er små krystaller af kalcium, der forekommer naturligt i ørestenssækkene. Disse organer udgør sammen med de tre buegange balanceorganet i det indre øre. Buegangene indeholder væske og fine sansehår, som registrerer hovedets rotation, mens ørestensorganerne registrerer dit hoveds bevægelse samt stilling i forhold til tyngdekraften, så du ved, om retningen er op eller ned, til højre eller venstre, eller forlæns eller baglæns.
Forskellige faktorer såsom alder, hovedskader, øreinfektioner eller lidelser i det indre øre menes at være årsager til, at øresten kan løsne sig og bevæge sig ud i buegangene. Ofte finder man dog ikke nogen oplagt årsag. Når løse øresten forvilder sig ind i buegangene, kommer der ved visse hovedbevægelser efterfølgende bevægelse af væsken i buegangene. Når væsken bevæges, opfatter vores hjerne det som om hovedet roteres kraftigt. Netop denne fornemmelse betegnes som klassisk svimmelhed (bevægeillusion)

Hvad er symptomerne?

Ørestenssygdom er den hyppigste årsag til svimmelhed. Selve anfaldene er meget korte (varer sekunder) med kraftigt rotatorisk svimmelhed ved bestemte hovedbevægelser. Et anfald kan være ledsaget af efterfølgende utilpashed og fornemmelse af køresyge.
Holder man sig helt i ro, forsvinder svimmelheden imidlertid, og det er derfor tydeligt for de fleste, at det drejer sig om anfald, der provokeres af hovedbevægelser. Sygdommen er sjælden hos yngre, men tiltager i hyppighed med stigende alder, og i løbet af livet ses det hos omkring halvdelen af os, lidt hyppigere hos kvinder end mænd.
Ofte starter den godartede positionssvimmelhed ved, at man vågner om natten med kraftig svimmelhed, når man vender sig i sengen. Når man rejser sig fra sengen, kommer der oftest igen et voldsomt svimmelhedsanfald. Anfaldene varer typisk 15-30 sekunder og fornemmes som en voldsom drejning rundt i rummet. Hvis man ser på personens øjne, vil de rulle rundt eller slå op og ned under anfaldet.
Den buegang, der hyppigst rammes af sygdommen, er den bageste buegang. Derfor får man en fornemmelse af at rotere i et lodret plan. Læner man hovedet tilbage for at se opad, fornemmer man, at man vælter bagover. Øjnene får samtidig et signal om, at man snurrer baglæns, derfor laver de nogle rytmiske bevægelser i samme retning (nystagmus).
Svimmelheden kan være ledsaget af kvalme og eventuelt opkastninger. Mellem anfaldene kan man have en vis usikkerhedsfornemmelse.

Hvordan stilles diagnosen?

Diagnosen stilles ved specielle tests (fx. Dix-Hallpikes test) alt efter hvilken buegang man formoder ørestenene har forvildet sig ud i. Ved disse undersøgelser forsøger man at fremprovokere svimmelheden ved at lægge patienten ned med hovedet drejet til den ene og den anden side. På den måde kan man konstatere, hvilken buegang der er syg. Hvis man har ørestenssygdom, kommer der et helt specielt

bevægemønster af øjnene, når man bliver lagt ned på denne måde.

Hvordan behandles lidelsen?

Hvis sygdommen ikke behandles, går den i reglen over af sig selv, men det kan tage uger eller mange måneder. Behandlingen er imidlertid meget let og lykkes i næsten alle tilfælde.
Løse øresten afhjælpes ved, at der udføres en øvelse, hvor man forsøger at få ørestenene tilbage hvor de kom fra (fx. Epley's manøvre ved sten i bagre buegang). Det der sker under behandlingen er, at ørestensklumpen ved hjælp af tyngdekraften føres tilbage til den ørestenssæk, den kom fra, så balancen ikke længere forstyrres.
Hos nogle patienter vender sygdommen tilbage flere gange. I så fald kræves flere behandlinger, før man får ørestenene endeligt på plads.